

Jak se mapují vlci ve střední Evropě?

21. století, 20.4.2018

Čeští vědci se zapojili do evropského týmu, který pomocí genetických metod zmapoval populaci vlka obecného na území střední Evropy. Největší psovitě šelmy mohou vážit až 65 kilogramů.

Zvířata s vyspělým sociálním chováním žijí ve smečkách od pěti po několik desítek členů. Na území České republiky se vyskytují v několika populacích, které se přizpůsobují různým přírodním podmínkám. Střední Evropa má díky své poloze charakter křižovatky, na níž se setkávají různé genetické linie organismů i kulturní vlivy člověka. V současné době se tak ve střední Evropě objevuje vlk obecný (*Canis lupus*) z několika populací. V posledních dekadách se do některých oblastí, kde došlo k jejich vyhubení, vlci vracejí.

ODKUD PŘICHÁZEJÍ?

Podrobnější údaje o stavu vlčích smeček v Česku dosud chyběly, což tento vědecký výzkum změnil. Tzv. karpatská populace náleží k největším populacím vlka v Evropě. Na naše území však zasahuje jen velmi sporadickým výskytem zvířat v oblasti Beskyd. Relativně početná je však na území Slovenska, Ukrajiny a Rumunska. Takzvaná středoevropská nížinná populace pochází z Pobaltí, odkud osídlila polské a německé nížiny a v poslední dekádě se objevuje na severu naší republiky. Na jihu našeho území se mohou vyskytnout zvířata i z alpské či balkánské populace.

JEDINEČNÁ DNA

Unikátní genetické vlastnosti nese karpatská populace. Je nositelkou mitochondriální DNA, která se u vlků v severní Americe například již nevyskytuje. Karpatsští vlci mají větší lebku oproti sousedním populacím a archaickou potravní specializaci na lov jelenů. Pro svoji jedinečnost si zaslouží pozornost a ochranu.

Středoevropská nížinná populace vlků včetně zvířat žijících na severu Čech má proti karpatským vlkům genetickou strukturu jednodušší. Početnost této populace mírně vzrůstá, což souvisí zřejmě s její schopností žít i v hustě osídlené krajině.

Překvapením byl pro vědce objev enkláv (malých oblastí uvnitř jiného území) nížinných vlků uprostřed Karpat. Česká republika a okolí mají díky centrální geografické pozici potenciál k dalšímu propojení populací vlka.

MÍSENÍ POPULACÍ?

Do pohybu vlků zasahují lidské stavby a sídla. V Karpatech je například zřejmá rozdílnost vývoje subpopulací, způsobená jak přírodními podmínkami (pohořími), tak lidským zásahem (např. slovenská dálnice D1). Vlčí smečky trvale obývají chráněnou krajinnou oblast Kokořínsko – Máchův kraj, Broumovsko a Krušné hory. Na Kokořínsku je výskyt vlků potvrzen od roku 2014 a fotopasti zachytily, a tím i potvrdily, jejich rozmnožení na

našem území. Samotářské kusy se objevují také v severních Čechách, na Šumavě, na Jesenicku a v Beskydech.

PLACHÉ ŠELMY

Vědci odhadují, že celkově se v Evropě vyskytuje asi 60 000 jedinců. Podstatná část z nich žije na území Ruska a Běloruska. U karpatské populace je unikátní situace v Rumunsku, kde žije přibližně 2000 vlků a nikdy zde nebyli zcela vyhubeni. Od zastřelení posledního vlka samotáře na Moravě v roce 1914 se u nás začali jednotlivci objevovat nejprve v CHKO Beskydy v roce 1994. Přicházeli zejména mladí vlci, jejichž smečky pocházely z území Polska nebo Slovenska. Že na ně člověk narazí například při procházce lesem, je však krajně nepravděpodobné. Vlci jsou velice plaší a často ani výzkumníkům, kteří vlčí populace mapují po mnoho let, se je nepoštěstí spatřit na vlastní oči. Díky cílené ochraně se populace vlků rozšiřují.

n Na světě se vyskytuje několik poddruhů vlků včetně vlka šedého (na snímku).

n Smečka vlků z Kysucké vrchoviny na Slovensku (vlevo). Samec vlka sražený v roce 2017 na dálnici probíhající Vysočinou.

KDO SE ZAPOJIL?

Nlupracují a výzkumu spo- vědci ze čtyř středoevropských zemí pod vedením molekulárních ekologů Pavla Hulvy (foto vpravo) z Přírodovědecké fakulty UK a Ostravské Univerzity a Barbory Černé Bolfíkové (na snímku) z České zemědělské univerzity.

Český tým spolupracoval s vědci ze Slovenska, Polska a Německa.

Studie mohla vzniknout na základě dlouholetého monitoringu vlků, který organizuje Miroslav Kutal z Hnutí DUHA a Ústav ekologie lesa Mendelovy univerzity v Brně. Na Slovensku vlky monitoruje Vladislav Antal ze Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky.